Evaluatie en advies tijdelijk bestuur "de Speeldoos" aan B&W van Vught, 29 maart 2019

1. Inleiding

Het College van B&W van Vught heeft in haar vergadering van 18 december 2018 besloten de budgetsubsidie voor het faciliteren van amateurkunst aan de Stichting Theater Speeldoos ("de Speeldoos") per 1 juli 2019 te beëindigen. Tevens heeft het College op 30 oktober 2018 besloten tot beëindiging van de subsidie aan Stichting Stars on Stage en wel per 1 januari 2019.

Nagenoeg het voltallige bestuur van de Speeldoos is, na een motie van wantrouwen van de gemeenteraad van 18 december 2018, per 19 december 2018 afgetreden. De gemeentesecretaris is per 1 januari 2019 benoemd als tijdelijk bestuurder. Het College van B&W van Vught heeft op 17 januari 2019 een driemanschap, Harry Hendriks, Reinoud van Oeijen en Henk Kivits gevraagd om tijdelijk het bestuur te willen vormen van de Speeldoos. De Speeldoos is voorts bestuurder van Stars on Stage.

Tijdelijk is in de ogen van zowel College van B&W van Vught, alsook het interim bestuur, maximaal 3 maanden. Op 22 januari 2019 is het interim bestuur bij de KvK ingeschreven als bestuur van de Speeldoos. Op deze dag ook hebben zij de interim directeur van de Speeldoos, Hans Kraaijeveld, gevraagd om aan te blijven tot zijn vakantie, ingaande 11 april 2019.

Met de komst van de interim directeur Hans Kraaijeveld (in november 2018) is er meer duidelijkheid over de financiële huishouding van de Speeldoos gekomen. Dat heeft geleid tot een interpretatie die de gemeenteraad er toe bracht om in haar vergadering van 18 december 2018 het vertrouwen in het bestuur van de Speeldoos en de directeur op te zeggen. Daarop is zoals aangegeven (nagenoeg het voltallige) het bestuur van de Speeldoos per 19 december 2018 afgetreden. De door hen ingestelde procedure is door het tijdelijk bestuur van de Speeldoos stopgezet.

Taakstelling van tijdelijk bestuur

Aan het tijdelijk bestuur is gevraagd een advies uit te brengen omtrent de toekomst van de Speeldoos . Dit advies bevat een uitspraak over drie aspecten i.c.

1.Activiteiten
Verhuur ruimten aan amateurgezelschappen, verenigingen, cultuureducatie en gemeenschapsactiviteiten, eventueel aangevuld met professionele voorstellingen.

2.Gebouw
Status van het gebouw en noodzakelijke aanpassingen.

3.Exploitatie
De Speeldoos als "sociaal cultureel centrum" of als "Theater", met bijbehorende begrotingen, personele bezetting en benodigde subsidies.

2. Korte historie

Tussen gemeente en bestuur van de Speeldoos zijn, zoals gezegd, diverse discussies ontstaan. Dit dispuut gaat vooral over de besteding van de subsidiemiddelen, de niet heldere communicatie daarover en het daardoor ontstane wantrouwen. Het heeft de positie van beide partijen verhard, met een onhoudbare situatie en rechtszaken tot gevolg. Wij constateren dat eerdere openheid van zaken dit had kunnen voorkomen. Hierna volgt, voor zover relevant geacht, een kort historisch overzicht.

Periode 1977 – 2004
De Speeldoos is in 1977 (42 jaar geleden) gebouwd als cultureel centrum. Vanaf het begin werd dit dé plek voor het culturele amateurleven voor de inwoners van Vught en later ook voor cultuureducatie (muziek, dans en musical) voor kinderen en jongeren.
Rond 1980 heeft de gemeente het initiatief genomen om de accommodatie ook geschikt te maken voor professioneel theater.

Periode 2004 – 2015
In 2004 heeft het College van B & W van Vught, voor zover thans van belang, aan De Speeldoos medegedeeld dat de subsidie voor de activiteit 'professionele podiumkunsten' zal worden verminderd en vanaf 2007 geheel zal worden geweigerd. Hierover is tussen de Speeldoos en het College van B & W van Vught een procedure gevoerd. Op 21 december 2007 heeft de Raad van State het College van B & W in het gelijk gesteld (https://www.raadvanstate.nl/@27524/200703177-1/)
Dit nam niet weg dat het programmeren van professionele voorstellingen werd voortgezet[1]. De dekking van de kosten daarvan werd gevonden in andere opbrengsten uit de exploitatie.

In 2005 is de huidige directeur Harry Salfischberger aangetreden. De Speeldoos wijzigt de operatie van het theater niet. De cultuurnota van de gemeente Vught van 2007 (Verbinden en Vernieuwen 2008-2011); het ontbreken van een actueel (bijgesteld) cultuurbeleid voor de periode daarna; de vaststelling van de subsidiebeschikkingen eerst in 2016 over de jaren 2012, 2013, 2014 en 2015 hebben eveneens niet geleid tot aanpassing van het beleid van de Speeldoos.

De (buitenschoolse) cultuureducatie is in Vught belangrijk. Toen stichting MIK ("MIK") in 2014 failliet ging, heeft de Speeldoos, mede op verzoek van de gemeente, een aantal activiteiten overgenomen. Daartoe is een aparte stichting, Stars on Stage ("StoS") opgezet. StoS ontving daarvoor ook een aparte subsidie van de gemeente (vanaf 1 juli 2015)

Periode 2016 – 2018
De gemeente wijzigt in 2016 haar subsidiebeleid omtrent de buitenschoolse cultuur educatie (tender). Daarmee werd StoS, naast andere, één van de gesubsidieerde partijen op dit terrein. Dit heeft tot gevolg dat de subsidie aan StoS met ca 60% daalt[2]. De subsidie van de gemeente aan StoS is in 2018 verlaagd van € 226.446 naar € 190.432. De activiteiten zijn op dezelfde wijze voortgezet.

De directeur Harry Salfischberger gaat in september 2018 met ziekteverlof. Per 1 november is Hans Kraaijeveld directeur a.i.. Uit zijn bevindingen blijkt dat de kosten voor professionele voorstellingen voor een zeer belangrijk deel werden gefinancierd uit eigen ondernemerschap (horeca en

[1] Zo'n 70 professionele voorstellingen per jaar
[2] Overzicht gemeentelijke subsidie aan de Speeldoos en StoS voor periode 2015-2019 (bijlage 1)

commerciële verhuur), maar blijkt ook dat het niet is uit te sluiten dat een deel van de verstrekte subsidiemiddelen hiervoor indirect is aangewend.

In de afgelopen jaren is er veelvuldig discussie geweest tussen het bestuur van de Speeldoos en de gemeente Vught omtrent gebruik en verantwoording van de beide subsidies. In 2017 en 2018 hebben meerdere discussies tussen genoemde partijen gespeeld. Die discussies hebben alle niet geleid tot de gewenste duidelijkheid. Daarop heeft de gemeente besloten de subsidiestromen te verleggen en heeft zij het besluit genomen om de subsidie aan de Speeldoos af te bouwen en per juli 2019 te beëindigen.

De subsidie aan StoS werd per 1 januari 2019 beëindigd op het moment dat het bestuur van de Speeldoos aangaf geen kans te zien om met een nieuw vastgesteld subsidiebedrag de activiteiten van StoS te kunnen continueren. De activiteiten van StoS zijn ook per 1 januari 2019 gestaakt. De activiteiten zijn voortgezet in een nieuw opgerichte stichting i.c. Stichting Muziek, Dans & Musical Vught ("MDM"). De Speeldoos is geen bestuurder van MDM. Van het door de gemeente aan MDM beschikbaar gestelde subsidiebudget van € 107.000 is voor het jaar 2019 een bedrag van € 70.000 beschikbaar als huurbijdrage aan de Speeldoos, hetgeen ca 50% van het door de Speeldoos begrote bedrag is.

Periode 2019 e.v.
De gemeente heeft subsidie aan de Speeldoos verstrekt tot 1 juli 2019 (€ 179.455). Dit bedrag is toegekend voor uitsluitend de kerntaak van de Speeldoos i.c. het ondersteunen van de amateur-verenigingen.

De vraag, wel of niet handhaven van professionele podiumkunsten, wordt mede beantwoord aan de hand van deze rapportage. Dit betekent dat, zolang hierover nog geen eenduidige uitspraak is, er geen (professionele) boekingen voor het seizoen 2019/2020 gemaakt kunnen en zullen worden. Er zijn derhalve ook geen inkomsten uit de voorverkoop in het eerste halfjaar 2019. In theaterland is het gebruikelijk dat de inkomsten uit voorverkoop voor professionele voorstellingen bijdragen aan een gezonde liquiditeitspositie van de organisatie. Het ontbreken hiervan leidt in de actuele situatie van de Speeldoos tot een spoedig liquiditeitstekort. Dit liquiditeitstekort is (slechts) tijdelijk opgelost (2e gedeelte van de subsidie over het 1e half jaar van 2019 is op voorhand in februari 2019 uitgekeerd), maar eind april 2019 in volle hevigheid weer aan de orde. Voor meer inzicht in de cijfers verwijzen wij naar de financiële gegevens, die onderdeel zijn van deze rapportage[3] en naar hetgeen hierover gesteld wordt in hoofdstuk 3.

3. Het gebouw theater de Speeldoos anno 2019

Het onroerend goed waarin de Speeldoos is gevestigd is in 1977 gebouwd en dient nu 42 jaar als lokaal theater en daarmee als de cultuurtempel van Vught. In opdracht van het tijdelijk bestuur heeft VB&T Projectmanagement BV ("VB&T") uit Eindhoven in februari 2019 een onderzoek gedaan naar de status van het pand [4].
De voornaamste conclusie van VB&T is dat de huidige technische staat van het pand matig is. Indien het pand gebruikt blijft worden voor haar huidige activiteiten voor een langere periode (30 jaar) is

[3] Financiële overzichten Theater de Speeldoos, dd 01-02-2019/HC/HK **(bijlage 2)**
[4] Ra01-technische due dilligence Theater de Speeldoos, Vught, VB&T, 1-3-2019 **(bijlage 3 en 3A)**

een grote renovatie noodzakelijk. Deze wordt begroot op € 4,3 miljoen (ex BTW). Dit bedrag is grofweg opgebouwd uit het wegwerken van achterstallig onderhoud, het vervangen van verouderde technische installaties, het aanpassen aan de eisen van duurzaamheid en vooral ook het versterken van de aantrekkelijkheid als verblijfslocatie voor de bezoekers en huurders.
Indien de bestemming van de Speeldoos ook professionele voorstellingen zal hebben, zal dat kunnen met beperkte meerkosten voor de renovatie.
Alternatief is om een nieuw sociaal cultureel centrum/theater te realiseren. Met een efficiëntere indeling (ca 2500 m2) en investeringskosten van 2000-2500 €/m2 betekent dat een investering van 5-6 miljoen € (ex BTW en grondkosten) voor een nieuw gebouw.
Voordeel van nieuwbouw is dat exploitatiekosten lager zijn als gevolg van betere isolatie, een aantal jaren geen groot onderhoud behoeft te worden gepleegd en de mogelijkheid de horeca functie sterker te maken. Bovendien bestaat er ook de mogelijkheid om het nieuwe gebouw op een andere locatie te realiseren.

Het eigen vermogen van de Speeldoos bedraagt per ultimo 2018 (concept jaarcijfers) € 1.168.943 en heeft een voorziening voor groot onderhoud in haar cijfers opgenomen van € 935.596.. Er is weliswaar een cijfermatige reserve opgebouwd, maar er zijn geen gelden (zie hiervoor onder hoofdstuk 2) om enige renovatie (zelfs geen noodzakelijke lift van € 35.000) te bekostigen. Door BNG is aan de Speeldoos op 18 september 2001 een lening ter hoogte van NLG 923.995,- verstrekt waarvan ten tijde van dit rapport nog een bedrag ter hoogte van € 62.894,00 open staat waar de gemeente Vught zich borg voor heeft gesteld.

Voorts zijn in de concept cijfers 2018 opgenomen de huurbijdragen van StoS zoals in de begroting 2018 van de Speeldoos opgenomen waren. StoS heeft geen middelen om deze nota's aan de Speeldoos te voldoen. Deze beide nota's [5] bedragen tezamen een bedrag van € 318.880. De Speeldoos heeft nog een schuld aan StoS van € 20.716,- en Stos heeft na betaling van andere crediteuren nog een beperkt creditsaldo zodat de daadwerkelijke schuld van Stos aan de Speeldoos per einde 2018 €293.008,- ,- bedraagt (zie bijlage2 als vermeld in voetnoot 3).

De liquide middelen zijn onvoldoende om de exploitatiekosten van het eerste halfjaar 2019, en ook daarna, te voldoen. Mocht blijken dat er geen subsidie meer wordt verstrekt en er geen voorverkoop voor professionele podiumkunsten gaat plaatsvinden dan ontstaat een dermate groot liquiditeitstekort dat een faillissement (en daarmee elke vorm van regie) van de Speeldoos onafwendbaar is. Deze situatie gaat zich per ultimo april 2019 voordoen, zo blijkt uit de liquiditeitsprognose[6].

Met de noodzakelijke renovatie in het vooruitzicht, geen opgebouwde reserves en een beperkte verdiencapaciteit ziet het tijdelijk bestuur van de Speeldoos als enige optie het voeren van overleg met de gemeente over het vervreemden van het onroerend goed.
Hierbij zij opgemerkt dat het In Nederland gebruikelijk is dat het gebouw van een (stads-)theater eigendom van de gemeente is en dat het onroerend goed ondergebracht is bij de afdeling vastgoed van de gemeente, dan wel in een aparte entiteit (Theatereigenaar bv) ondergebracht is; zij een gemeentelijke subsidie verstrekt aan de exploitant van het theater ten behoeve van een "sluitende" exploitatie en de exploitant huurpenningen afdraagt tbv huur van het gebouw.

[5] Niet betaalde nota's StarsOnStage 2018 **(bijlage 4)**
[6] Zie bijlage 2

4. Exploitatie de Speeldoos vanaf juli 2019

De gemeenteraad van Vught heeft aan de Speeldoos een subsidie verstrekt van € 358.910 per jaar, voor de ondersteuning van amateur verenigingen (vooralsnog tot 1 juli 2019 en daarmee dus de helft van € 358.910 = € 179.455) en een overeenkomst gesloten met MDM, waarbij in haar begroting een jaarlijks bedrag voor huisvestingskosten van MDM in de Speeldoos is opgenomen van € 70.000.
In verschillende scenario's worden de financiële consequenties geschetst.

In navolgende overzichten hebben wij:

1. jaarlijkse subsidie van € 358.910, direct gekoppeld aan haar kernactiviteit;
2. de jaarlijkse opbrengsten van huisvesting MDM vastgesteld op € 70.000; en
3. in geval van "theater" 50 professionele voorstellingen met een gemiddelde van 175 bezoekers en 40 filmvoorstellingen met gemiddeld 75 bezoekers opgenomen.

A) De Speeldoos als "sociaal cultureel centrum de Speeldoos" vanaf 2020

De Speeldoos als "cultureel centrum":

1) Vught zal na 42 jaar geen theater meer bezitten. Om professionele voorstellingen te gaan zien en horen zijn de inwoners van Vught met name aangewezen op de theaters in 's-Hertogenbosch.
2) De jaarlijkse subsidie aan de Speeldoos kan verlaagd worden (transitiekosten moeten uiteraard wel voldaan worden), dan wel krijgt de Speeldoos de verplichting een deel van de subsidie te reserveren voor groot onderhoud van het gebouw.
3) Per 1 juli 2019 zullen de arbeidsovereenkomsten met 7 vaste krachten geheel of gedeeltelijk ontbonden worden; tevens zal het contract met 3 oproepkrachten ontbonden/beëindigd moeten worden. De transitievergoeding bedraagt ca. € 80.000 – 90.000 (inclusief de huidige directeur). De loonbetalingsverplichtingen voor langdurig zieke werknemers (thans 4 personen) zullen doorlopen en worden begroot op € 50.000,-.
4) Het (huidige of nieuwe) bestuur van de Speeldoos treedt met de gemeente in overleg over vervreemding van het onroerend goed van de Speeldoos.
5) De gemeente kan in overleg met het nieuwe bestuur van de Speeldoos besluiten om al dan niet nieuwbouw te gaan plegen.
    a. Indien dit overleg oplevert dat het huidige gebouw gerenoveerd wordt, zullen de activiteiten terug gebracht worden per 1 juli 2019 en zullen een aantal aanpassingen in het gebouw op korte termijn gerealiseerd worden. De renovatie kan dan geschieden na het opstellen van een programma van eisen.
    b. Indien dit overleg oplevert dat er nieuwbouw gepleegd wordt, zullen de activiteiten ook terug gebracht worden per 1 juli 2019. Tot de realisatie van die nieuwbouw zal ook een aantal noodzakelijke aanpassingen in het gebouw gerealiseerd worden.
6) De gemeente stelt een overbruggingsbudget ter beschikking ten behoeve van de exploitatieperiode 1 juli 2019 - 31 december 2019 ter hoogte van €300.000,-/310.000 naast

de continuering van de subsidie over het tweede gedeelte van het jaar 2019 ter hoogte van € 179.455,- [7]

7) Het bestuur van de Speeldoos zal StoS ontbinden al dan niet via een turboliquidatie.

Optie A: De Speeldoos als "sociaal cultureel centrum de Speeldoos" vanaf 2020 (beheerstichting)

Gecomprimeerde perspectief begroting Beheerstichting 2020		
	versie dd.04-03-2019	
In deze begroting blijven alle commerciële inkomsten binnen de beheersstichting		
Baten		
Activiteiten		
Huuropbrengsten educatief cultureel, commercieel	€ 106.800	
Opbrengsten doorberekende personeelskosten	€ 26.300	
Sponsoring	€ 1.500	
Opbrengsten horeca educatief, cultureel, commercieel	€ 130.000	
Opbrengsten Huisvestingskosten MDM	€ 70.000	
	Totaal	*€ 334.600*
Directe kosten		
Horeca inkoop	€ 45.500	
Personeelskosten	€ 37.500	
Indirecte kosten		
Personeelskosten (4,45 fte)	€ 199.628	
Huisvestingskosten	€ 178.664	
Afschrijvingskosten	pm	
Algemene bedrijfskosten	€ 76.324	
	Totaal	*€ 537.616*
	Resultaat	**€ -203.016**
Subsidie gemeente		€ 358.910
	Over	**€ 155.894**

B) De Speeldoos als "theater de Speeldoos" vanaf 2020

De Speeldoos als "theater":

1) Vught zal ook na 42 jaar een theater bezitten. Haar inwoners kunnen naast het gebruik voor amateurvoorstellingen (waaronder MDM) bij de Speeldoos terecht voor ca. 50 professionele en ca. 40 film- voorstellingen.
2) De jaarlijkse subsidie aan de Speeldoos dient ongeveer gelijk te blijven aan de subsidie zoals deze gold tot 2019.
3) Per 1 juli 2019 zal de arbeidsovereenkomst met 2 vaste krachten, (gedeeltelijk) ontbonden worden. De transitievergoeding bedraagt ca. € 48.000 (inclusief de huidige directeur). De

[7] Berekening overbruggingskrediet **(bijlage 5)**

loonbetalingsverplichtingen voor langdurig zieke werknemers (thans 4 personen) zullen doorlopen en worden begroot op € 50.000,-

4) Het (huidige of nieuwe) bestuur van de Speeldoos treedt met de gemeente in overleg over vervreemding van het onroerend goed van de Speeldoos.
5) De gemeente kan in overleg met het nieuwe bestuur van de Speeldoos besluiten om al dan niet nieuwbouw te gaan plegen.
    a. Indien dit overleg oplevert dat het huidige gebouw gerenoveerd wordt, zullen de activiteiten tbv professionele voorstellingen weer opgestart worden per 1 juli 2019 en zullen een aantal aanpassingen in het gebouw op korte termijn gerealiseerd worden. De renovatie kan dan geschieden na het opstellen van een programma van eisen.
    b. Indien dit overleg oplevert dat er nieuwbouw gepleegd wordt, zullen de activiteiten tbv professionele voorstellingen weer opgestart worden per 1 juli 2019. Tot de realisatie van die nieuwbouw zal een aantal noodzakelijke aanpassingen in het gebouw gerealiseerd worden.
6) De gemeente stelt een overbruggingsbudget ter beschikking ten behoeve van de exploitatieperiode 1 juli 2019 - 31 december 2019 ter hoogte van € 268.000,- naast de continuering van de subsidie over het tweede gedeelte van het jaar 2019 ter hoogte van € 179.455,- (zie bijlage 5).
7) Het bestuur van de Speeldoos zal StoS ontbinden al dan niet via een turboliquidatie.

Optie B: De Speeldoos als Theater

Gecomprimeerde perspectief begroting theater De Speeldoos 2020		
		versie d.d. 04-03-2019
Baten		
Activiteiten		
Recettes voorstellingen en film	€ 213.125	
Huuropbrengsten educatief cultureel, commercieel	€ 106.800	
Opbrengsten doorberekende personeelskosten	€ 26.300	
Sponsoring	€ 9.000	
Opbrengsten horeca voorstellingen en film	€ 35.000	
Opbrengsten horeca (educatief, cultureel, commercieel)	€ 130.000	
Opbrengsten Huisvestingskosten MDM	€ 70.000	
	Totaal	*€ 590.225*
Directe kosten		
Inkoopkosten voorstellingen en film	€ 150.860	
Inkoop horeca t.b.v voorstellingen en film	€ 13.000	
Horeca inkoop overig	€ 45.500	
Personeelskosten	€ 37.500	
Indirecte kosten		
Personeelskosten beheersstichting (4,65 fte)*	€ 218.728	
Extra personeelskosten t.b.v. voorstellingen en film (4,1fte)	€ 219.655	
Huisvestingskosten	€ 178.664	
Afschrijvingskosten	pm	
Algemene Bedrijfskosten	€ 76.324	
Extra algemene bedrijfskosten t.b.v. voorstellingen en film	€ 32.000	

	Totaal	*€ 972.231*

	Resultaat	**€ -382.006**
Subsidie gemeente		€ 358.910
	Tekort	**€ -23.096**

5. Keuzes mbt toekomst Speeldoos vanaf juli 2019

De te nemen besluiten gaan over:

a) Het karakter van de Speeldoos
b) De exploitatie van de Speeldoos
c) Het vastgoed van de Speeldoos
d) Het voorkomen van een faillissement van de Speeldoos
e) Bestuur en directie de Speeldoos

Het gemeentebestuur van Vught wordt dringend verzocht, gezien het acute liquiditeitstekort van de Speeldoos op zo kort mogelijke termijn, doch uiterlijk 20 april 2019 (in verband met salarisbetalingen aan werknemers en andere verplichtingen), een raadsvergadering te beleggen en daarin een besluit te nemen aangaande karakter, exploitatie, subsidie en vastgoed van de Speeldoos.

De te beantwoorden vragen zijn:

1) Wenst de gemeente Vught een toekomst voor de Speeldoos als een “sociaal cultureel centrum” (dus zonder professionele voorstellingen) dan wel als een “theater” (met ca. 50 professionele voorstellingen en ca. 40 filmvoorstellingen)?
2) Wenst de gemeente Vught de huidige subsidierelatie met de Speeldoos per 1 juli 2019 te continueren?
3) Wenst de gemeente Vught, ter voorkoming van een faillissement van de Speeldoos een overbruggingskrediet ter beschikking te stellen van € 300/310.000 of € 268.000- (planning liquiditeit/transitiekosten/lift/juridische en managementondersteuning)
4) Wenst de gemeente Vught in overleg te treden over de overname van het vastgoed van de Speeldoos en daarna samen met het nieuwe bestuur van de Speeldoos de renovatie dan wel nieuwbouw ter hand te nemen?
5) Op welke wijze gaat de gemeente Vught de vacatures voor het bestuur van de (nieuwe) Speeldoos uitzetten en invullen?

H.P.M Kivits R.A.M.L. van Oeijen H.J.G. Hendriks